

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.korpo.pol.pl/cbos> E-mail: cbos@pol.pl

BS/81/71/94

SPOŁECZEŃSTWO O PRYWATYZACJI PO PIERWSZYM PÓLROCZU RZĄDÓW LEWICY

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ '94

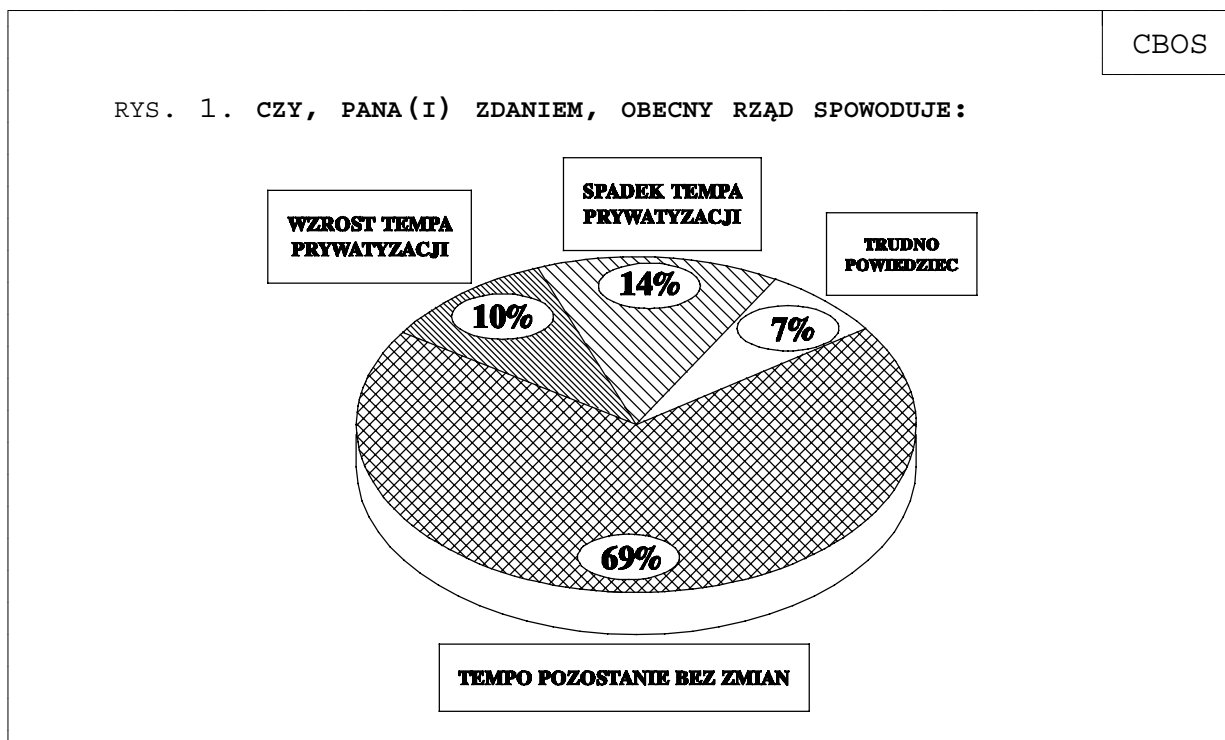
PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Prywatyzacja gospodarki była jednym z głównych wątków ostatniej kampanii wyborczej. Zwycięstwo ugrupowań lewicowych, które w swoich programach zapowiadały zmianę postępowania w zakresie przekształceń własnościowych, spowodowało, że kwestie tempa i zakresu procesu prywatyzacyjnego stały się ponownie sprawą otwartą. W kwietniowym sondażu CBOS¹ badaliśmy społeczne oceny zmian własnościowych dokonujących się w gospodarce oraz działań prywatyzacyjnych rządu. Tuż po wyborach odnotowaliśmy pogorszenie atmosfery wokół przekształceń własnościowych. W ciągu ostatnich kilku miesięcy w społecznym postrzeganiu prywatyzacji nastąpiła zmiana na korzyść.

Ocena tempa i skutków prywatyzacji

W chwili powstawania rządu Waldemara Pawlaka ponad jedna trzecia badanych sądziła, że nowy rząd spowolni prywatyzację, niemal tyle samo było zdania, że nie zmieni jej tempa, a tylko 8% ankietowanych twierdziło, że ją przyspieszy. Obecnie w społeczeństwie dominuje przekonanie, że rząd nie spowoduje zmian tempa prywatyzacji.

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (48) zrealizowano w dniach 14-18 kwietnia '94 na reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski (N=1207).

Zmiany społecznych ocen działań rządu w sferze prywatyzacji można, jak się wydaje, tłumaczyć następującym sposobem myślenia badanych. Skoro - jak wynika z odpowiedzi na powyższe pytanie - koalicja rządząca nie wprowadziła wyraźnych zmian w polityce gospodarczej, a jej poczynania w dziedzinie prywatyzacji są - zdaniem respondentów - raczej kontynuacją polityki poprzednich rządów, to należy zintensyfikować proces przekształceń własnościowych. Być może dla części badanych stało się jasne, że koalicja rządząca nie zamierza doprowadzić do restauracji dominacji własności państwowej.

Obecnie ponad jedna trzecia ankietowanych jest zdania, że zmiany w kierunku sprywatyzowania gospodarki przebiegają zbyt wolno, a niespełna jedna czwarta ocenia ich tempo jako zbyt szybkie.

Tabela 1

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany w kierunku sprywatyzowania gospodarki przebiegają:	Wskazania respondentów według terminów badań					
	V '92	IX '92	IV '93	VII '93	XI '93	IV '94
- zbyt wolno	40	34	45	37	22	34
- wystarczająco szybko	17	16	14	15	19	20
- zbyt szybko	19	14	19	29	31	24
Trudno powiedzieć	24	36	22	19	28	22

W ciągu niespełna sześciu miesięcy funkcjonowania rządu lewicy wyraźnie (o 12 punktów) wzrósł odsetek ankietowanych opowiadających się za przyspieszeniem prywatyzacji. Oznaczać to może, że według tej grupy badanych tempo działań prywatyzacyjnych obecnego rządu jest niedostateczne. Znajduje to swoje potwierdzenie w zmianie opinii dotyczących ocen zamierzeń prywatyzacyjnych rządu Waldemara Pawlaka.

Dotychczasowe tempo przemian własnościowych jako zbyt wolne oceniają przede wszystkim respondenci z wyższym wykształceniem, kadra kierownicza i inteligencja, prywatni przedsiębiorcy oraz - w mniejszym stopniu - robotnicy wykwalifikowani². Natomiast za spowolnieniem prywatyzacji wyraźnie opowiadają się rolnicy. Opinię o tempie prywatyzacji wyznaczają również poglądy polityczne - respondenci o orientacji prawicowej częściej niż przeciętnie opowiadają się za przyspieszeniem tempa zmian, a osoby deklarujące poglądy lewicowe częściej niż pozostali oceniają je jako zbyt szybkie.

Wyborcy SLD częściej niż inni oceniają obecne tempo prywatyzacji jako zbyt szybkie. Poglądy elektoratu PSL nie odbiegają w tej kwestii istotnie od średniej. Natomiast w ocenie wyborców UP oraz UW działania prywatyzacyjne dokonują się zbyt wolno.

W porównaniu z listopadem '93 nastąpiła również zmiana w ocenach skutków prywatyzacji dla polskiej gospodarki. Z opinią, że prywatyzacja jest dla gospodarki kraju przedsięwzięciem korzystnym, zgadza się obecnie ponad jedna trzecia ankietowanych. Na tym samym poziomie (21%) utrzymał się natomiast odsetek badanych podzielających pogląd o wyłącznie negatywnych skutkach przekształceń własnościowych.

Tabela 2

w procentach

Czy prywatyzacja jest dla gospodarki kraju przedsięwzięciem:	Wskazania respondentów według terminów badań							
	VIII' 91	V' 92	IX' 92	XI' 92	IV' 93	VII' 93	XI' 93	IV' 94
- korzystnym	26	18	24	32	36	28	29	34
- w takim samym stopniu korzystnym, co niekorzystnym	26	34	28	30	29	30	31	31
- niekorzystnym	27	30	26	19	21	29	21	21
Trudno powiedzieć	21	18	22	19	14	13	18	14

² Szczegółowe dane zamieszczono w tabelach aneksowych.

Istnieje pozytywna zależność między oceną szybkości zmian a opinią o skutkach prywatyzacji dla gospodarki kraju ($r=.33$). Respondenci, według których prywatyzacja przebiega zbyt szybko, częściej niż inni wskazywali na jej negatywne konsekwencje. Osoby opowiadające się za przyśpieszeniem zmian własnościowych znacznie częściej wyrażały pogląd, że prywatyzacja to przedsięwzięcie korzystne dla gospodarki.

Podobnie jak w całym wcześniejszym okresie więcej respondentów przyznaje, że prywatyzacja jest przedsięwzięciem korzystniejszym dla gospodarki kraju niż dla nich osobiście.

Tabela 3

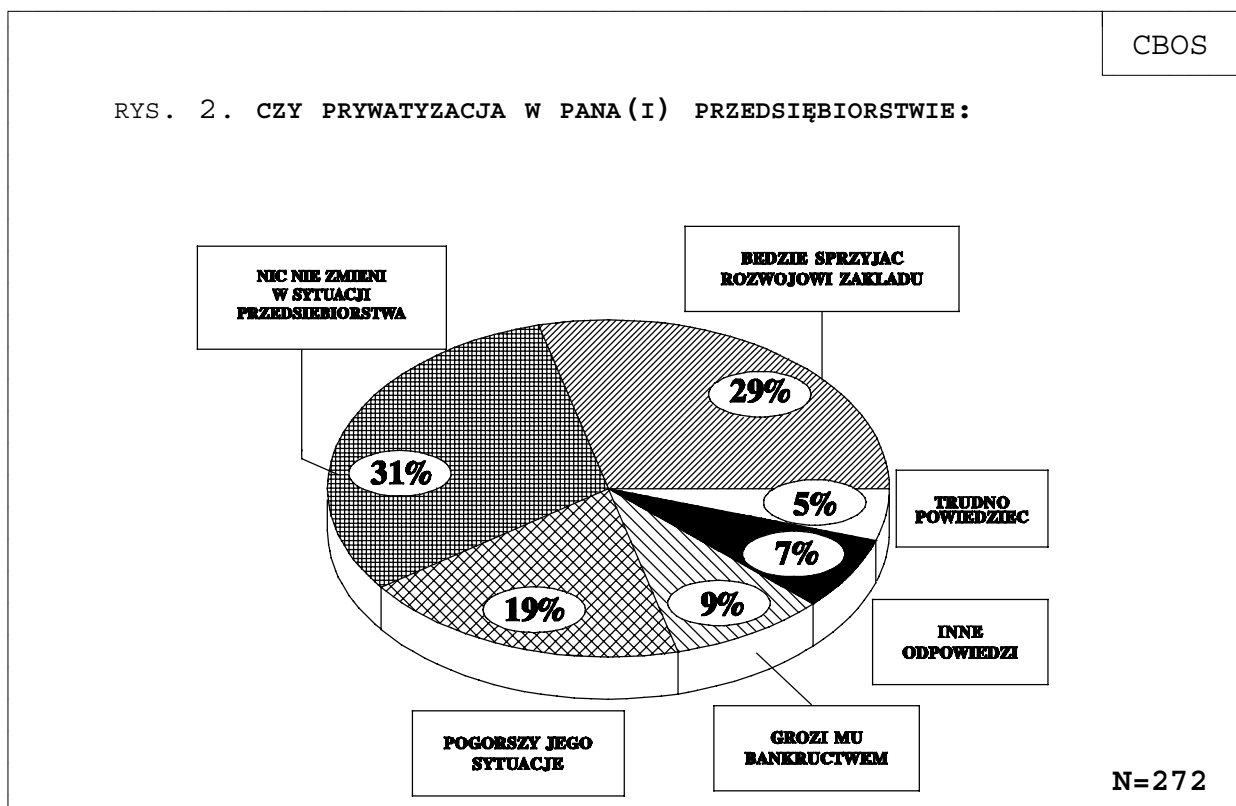
w procentach

Czy dla Pana(i) osobiście prywatyzacja jest przedsięwzięciem:	Wskazania respondentów według terminów badań				
	VIII '91	V '92	XI '92	XI '93	IV '94
- korzystnym	18	12	19	19	21
- w takim samym stopniu korzystnym, co niekorzystnym	25	34	28	26	28
- niekorzystnym	24	22	27	26	28
Trudno powiedzieć	31	31	25	28	23

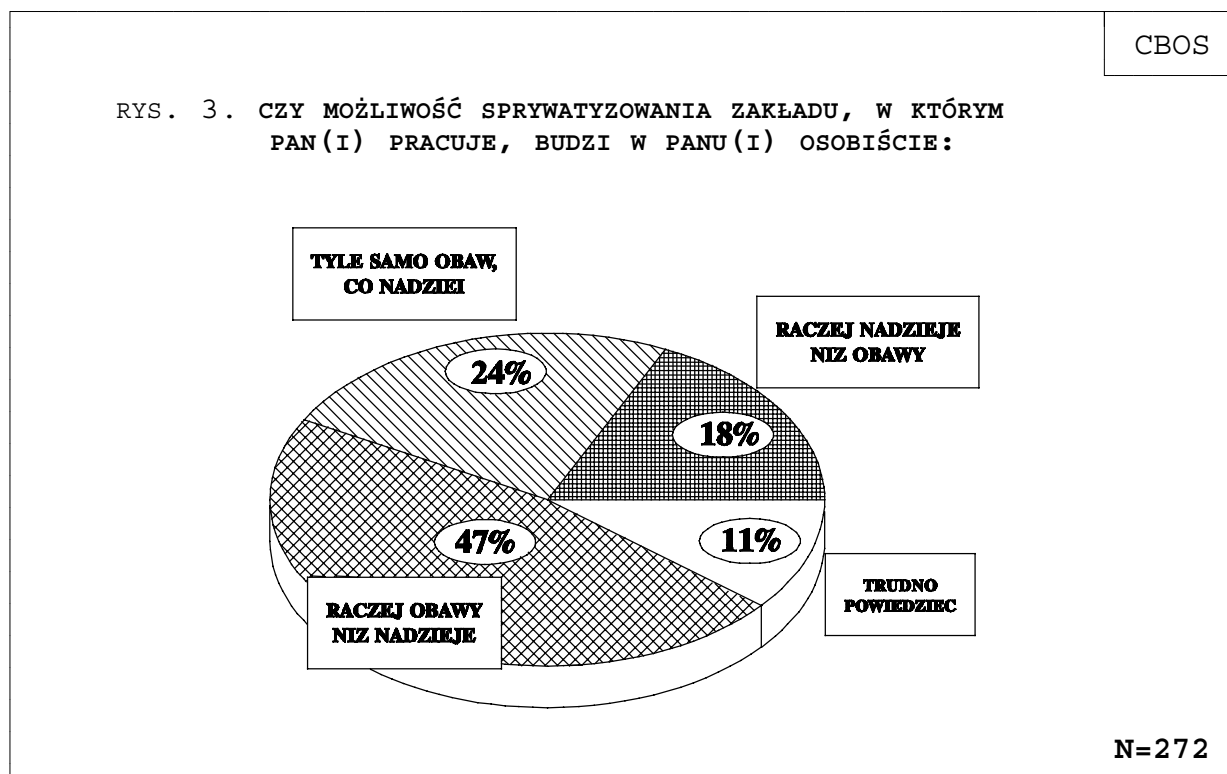
W porównaniu z listopadem '93 - okresem tuż po powołaniu rządu Waldemara Pawlaka - nie nastąpiła istotna zmiana opinii dotyczących spodziewanych osobistych korzyści. Badani oczekujący w wyniku prywatyzacji osobistych korzyści są częściej niż inni przekonani, że będzie ona pożyteczna dla całej gospodarki ($r=.62$). Częściej również oceniają jako zbyt powolne tempo działań prywatyzacyjnych ($r=.30$).

Przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz prywatni przedsiębiorcy najczęściej postrzegają prywatyzację jako przedsięwzięcie korzystne dla gospodarki i dla nich osobiście. Podobną opinię prezentują również częściej niż przeciętnie mieszkańcy wielkich miast, osoby z wyższym wykształceniem, respondenci dobrze sytuowani oraz badani deklarujący prawicowe poglądy polityczne. Przeciwnie zdanie na temat prywatyzacji ("jest niekorzystna dla gospodarki i dla mnie osobiście") wyrażają najczęściej rolnicy, osoby najuboższe, a także respondenci deklarujący lewicowe poglądy polityczne.

Prywatyzacja zakładów pracy, w których zatrudnieni są ankietowani pracownicy przedsiębiorstw państwowych, w opinii ponad jednej czwartej z nich będzie sprzyjać rozwojowi zakładu. Taka sama grupa spodziewa się jednak po prywatyzacji pogorszenia lub nawet bankructwa swoich zakładów.

Rozkłady ocen skutków procesu prywatyzacji w skali makro - całej gospodarki oraz w skali mikro - przedsiębiorstwa są do siebie podobne. Jednak jako nieco bardziej korzystna prywatyzacja postrzegana jest w odniesieniu do całej gospodarki niż w skali zakładu pracy. Wydaje się, że różnica ta ma swoje źródła w sferze emocji towarzyszących prywatyzacji. Niemal połowa ankietowanych pracowników przedsiębiorstw państwowych przyznaje, że możliwość sprywatyzowania ich zakładu pracy budzi w nich raczej obawy niż nadzieje.

Powstaje pytanie, co jest źródłem negatywnych emocji związanych z prywatyzacją. Wydaje się, że są nim spodziewane skutki zmiany statusu własności przedsiębiorstwa, a co za tym idzie - zasad jego funkcjonowania.

Co zmieni prywatyzacja w zakładzie pracy?

W ciągu ostatnich sześciu miesięcy nie nastąpiły istotne zmiany w wyobrażeniach badanych o skutkach, jakie niesie prywatyzacja zakładów. Poprawa klimatu wokół przekształceń własnościowych objawia się tutaj niewielkim spadkiem odsetka pesymistycznych prognoz dotyczących niektórych konsekwencji prywatyzacji zakładu, takich jak: przyszła pozycja pracowników w zakładach pracy oraz świadczenia socjalne.

Tabela 5

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w sprywatyzowanych zakładach:						
	polepszy(ą) się		pozostanie(ą) bez zmian		pogorszy(ą) się	
	XI' 93	IV' 94	XI' 93	IV' 94	XI' 93	IV' 94
- dyscyplina pracy	71	69	18	20	6	6
- efektywność pracy	63	62	21	23	10	10
- zarobki	34	38	36	33	24	23
- możliwość współdecydowania pracowników o losach przedsiębiorstwa	11	13	25	29	57	51
- stosunki między kadrą kierowniczą a pracownikami	10	13	31	38	51	43
- świadczenia socjalne	8	8	23	30	62	55
- pewność zatrudnienia	6	5	13	17	76	73
Pominięto odpowiedź: "trudno powiedzieć".						

W przekonaniu zdecydowanej większości ankietowanych, sprywatyzowanie zakładu owocuje przede wszystkim wzrostem dyscypliny i efektywności pracy. Są to, jak się wydaje, główne powody, dla których badani postrzegają proces prywatyzacji jako korzystny dla gospodarki i własnego zakładu pracy. Natomiast obawy ankietowanych związane z prywatyzacją dotyczą w dalszym ciągu zmniejszenia poczucia pewności zatrudnienia oraz pogorszenia świadczeń socjalnych. Ponadto badani są zdania, że prywatyzacja wpłynie raczej pozytywnie na wielkość zarobków i raczej negatywnie na pozycję i wpływy pracowników w strukturze zarządzania.

Pozytywnej ocenie konsekwencji prywatyzacji sprzyja wyższa pozycja społeczno-zawodowa i materialna. Negatywnych skutków oczekują natomiast robotnicy wykwalifikowani, którzy częściej niż inni spodziewają się ograniczenia możliwości decyzyjnych pracowników i zmniejszenia zarobków, oraz niewykwalifikowani - przewidujący przede wszystkim mniejszą pewność zatrudnienia. Skutki prywatyzacji dla zakładów pracy negatywnie oceniają również rolnicy i respondenci o najniższych dochodach.

Główne przeszkody w prywatyzacji

Interesująca pozostaje kwestia postrzegania stosunku obecnego rządu do prywatyzacji. Zapytaliśmy badanych, co przede wszystkim utrudnia prywatyzowanie polskiej gospodarki. Okazuje się, że przeszkody mające swoje źródło w braku politycznej woli rządu Waldemara Pawlaka dla prywatyzacji nie są - zdaniem badanych - najistotniejsze. Jedynie 12% ankietowanych wskazało "brak zainteresowania prywatyzacją ze strony rządu" jako jeden z trzech głównych czynników utrudniających proces przekształceń własnościowych. Najważniejsze przeszkody w opinii badanych mają charakter finansowo-prawny. Najczęściej wymieniano brak polskiego kapitału, złe przepisy prawne oraz złą sytuację ekonomiczną przedsiębiorstw.

		CBOS
Co, Pana(i) zdaniem, stanowi największą przeszkodę w prywatyzowaniu polskiej gospodarki? Proszę wskazać nie więcej niż trzy możliwości		
◆ Brak środków finansowych ewentualnych nabywców polskich		47%
◆ Złe przepisy prawne		44%
◆ Zła sytuacja ekonomiczna przedsiębiorstw		41%
◆ Nieskuteczność administracji rządowej		22%
◆ Niechęć pracowników przedsiębiorstw państwowych		21%
◆ Brak zainteresowania ewentualnych nabywców zagranicznych		15%
◆ Opór ze strony związków zawodowych		13%
◆ Brak zainteresowania prywatyzacją ze strony rządu		12%
◆ Bierność dyrektorów przedsiębiorstw		12%
◆ Nie ma przeszkód		5%
Trudno powiedzieć		15%

Brak polskiego kapitału jest główną przeszkodą w prywatyzacji zarówno według grup stojących wysoko w hierarchii społecznej - kadry kierowniczej, pracowników umysłowych oraz prywatnych przedsiębiorców (mających generalnie pozytywny stosunek do prywatyzacji), jak i sceptycznych wobec niej rolników. Wydaje się jednak, że za tą opinią stoją różne racje. W przypadku szeroko rozumianej inteligencji mają one charakter pragmatyczny - proces prywatyzacji utrudnia szukanie nieobecnego w Polsce kapitału. W przekonaniu rolników natomiast brak polskich nabywców oznacza groźbę wykupienia naszego majątku narodowego przez obcy kapitał.

O braku zainteresowania prywatyzacją ze strony rządu jako o przeszkodzie w procesie przekształceń własnościowych polskiej gospodarki częściej niż inni mówią pracownicy umysłowi i fizyczno-umysłowi. Najrzadziej zaś - kadra kierownicza i prywatni przedsiębiorcy.

★

★ ★

W ciągu pierwszych sześciu miesięcy funkcjonowania rządu koalicji lewicowej nastąpiła pewna zmiana w sposobie postrzegania intencji i politycznej woli gabinetu Waldemara Pawlaka w dziedzinie programu prywatyzacji. Co więcej, nawet w elektoratach koalicji rządzącej dało się zauważyć nieznaczne przesunięcie w stronę zwiększenia aprobaty przekształceń własnościowych. Może to oznaczać powolny wzrost społecznego poparcia dla kontynuacji polityki rządów solidarnościowych. Wydaje się, że badani zaczynają się godzić z myślą, iż programy wyborcze partii lewicowych były elementem gry wyborczej. Hasło "tak dalej być nie musi" zdają się interpretować: może tak dalej być nie musi, ale pewnie będzie tak jak było.

Opracował

Piotr STARZYŃSKI

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. bielsko-podlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany w kierunku sprywatyzowania gospodarki przebiegają: 1 - zbyt wolno; 2 - wystarczająco szybko; 3 - zbyt szybko (%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć (%)	Liczba osób
Ogółem	34	20	24	23	1205
Płeć					
Mężczyźni	38	20	26	17	562
Kobiety	31	19	22	28	643
Wiek					
do 24 lat	33	25	24	18	158
25-34	34	18	29	19	199
35-44	41	16	25	18	285
45-54	35	17	30	18	192
55-64	30	24	16	30	195
65 lat i więcej	26	19	18	37	167
Miejsce zamieszkania					
Wieś	28	20	26	26	467
Miasto do 20 tys.	38	12	26	23	130
od 21 do 100 tys.	34	21	22	23	235
101-500 tys.	34	24	26	16	243
501 tys.i więcej mieszk.	52	16	11	21	130
Region					
Północny	41	15	27	17	155
Zachodni	34	21	22	23	117
Środkowozachodni	29	20	35	16	176
Środkowy	45	18	18	20	196
Wschodni	23	19	28	29	167
Południowo-wschodni	25	24	23	28	182
Południowo-zachodni	40	20	15	25	213
Wykształcenie					
Podstawowe	30	14	24	32	459
Zasadnicze zawodowe	33	19	28	19	319
Średnie	34	28	22	16	336
Wyższe	54	21	15	11	92
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	46	21	17	17	70
Prac.umysł.niż.szczębla	40	17	28	14	97
Pracownicy fiz.-umysł.	32	16	37	16	70
Robotnicy wykwalifikowani	42	17	26	14	136
Robotnicy niewykwalifik.	33	15	27	25	67
Rolnicy	26	13	37	24	100
Prywatni przedsiębiorcy	49	18	25	8	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	29	23	18	31	400
Uczniowie i studenci	40	25	28	8	50
Bezrobotni	33	20	26	21	97
Gospodynie domowe i inni	34	21	16	30	80
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 750 tys.zł	30	16	22	33	172
750 tys. - 1249 tys.	30	18	28	24	274
1250 tys. - 1749 tys.	35	18	29	18	267
1750 tys. - 2249 tys.	29	22	23	26	200
2250 tys. i powyżej	44	23	17	16	268
Ocena własnych war. mater.					
Złe	35	15	26	24	533
Średnie	31	23	23	23	541
Dobre	42	26	18	14	130
Zainteresowanie polityką					
Duże	52	19	23	7	108
Średnie	36	23	27	14	499
Małe lub żadne	29	17	21	33	599
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	29	23	15	33	77
Raz w tygodniu	31	21	22	26	696
Kilka razy w roku	38	16	30	17	309
W ogóle nie uczestniczy	43	19	28	10	122
Poglądy polityczne					
Lewica	32	21	34	13	267
Centrum	37	20	21	22	363
Prawica	46	22	15	16	253
Trudno powiedzieć	22	16	25	37	317

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla polskiej gospodarki przedsięwzięciem: 1 - korzystnym; 2 - w takim samym stopniu korzystnym, co niekorzystnym; 3 - niekorzystnym

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	35	31	21	14	1205
Płeć					
Mężczyźni	40	31	21	8	562
Kobiety	30	31	20	19	643
Wiek					
do 24 lat	40	37	14	9	158
25-34	34	39	16	11	199
35-44	37	30	24	9	285
45-54	32	30	26	12	192
55-64	35	26	23	16	195
65 lat i więcej	26	26	17	31	167
Miejsce zamieszkania					
Wieś	29	28	27	17	468
Miasto do 20 tys.	34	34	20	12	130
od 21 do 100 tys.	37	31	21	11	235
101-500 tys.	38	34	16	13	243
501 tys. i więcej mieszk.	45	33	9	13	130
Region					
Północny	44	28	21	7	155
Zachodni	27	42	20	11	117
Środkowo-zachodni	38	27	22	12	176
Środkowy	45	26	17	13	196
Wschodni	22	28	28	22	167
Południowo-wschodni	30	33	21	15	183
Południowo-zachodni	33	35	16	16	213
Wykształcenie					
Podstawowe	25	25	28	22	459
zasadnicze zawodowe	32	35	20	13	319
Średnie	42	35	16	7	336
Wyższe	62	30	4	4	92
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	51	41	2	5	70
Prac. umysł. niż. szczebla	40	31	23	7	97
Pracownicy fiz.- umysł.	38	29	28	4	70
Robotnicy wykwalifikowani	40	31	20	9	136
Robotnicy niewykwalifik.	26	39	24	11	68
Rolnicy	24	24	38	13	100
Prywatni przedsiębiorcy	61	29	10	0	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	31	27	20	23	400
Uczniowie i studenci	50	33	10	7	50
Bezrobotni	26	41	24	9	97
Gospodynie domowe i inni	30	31	16	23	80
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 750 tys. zł	27	29	26	18	172
750 tys. - 1249 tys.	27	37	23	13	274
1250 tys. - 1749 tys.	36	32	20	12	267
1750 tys. - 2249 tys.	31	29	20	21	200
2250 tys. i powyżej	49	27	16	9	268
Ocena własnych war. mater.					
Złe	31	30	24	15	533
Średnie	32	32	21	15	541
Dobre	59	28	5	7	130
Zainteresowanie polityką					
Duże	50	27	19	4	108
Średnie	41	35	18	6	499
Małe lub żadne	27	29	23	22	599
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	33	25	24	19	77
Raz w tygodniu	31	33	21	15	696
Kilka razy w roku	35	32	21	12	309
W ogóle nie uczestniczy	55	21	16	8	122
Poglądy polityczne					
Lewica	30	33	29	9	267
Centrum	40	33	15	11	363
Prawica	50	26	16	7	253
Trudno powiedzieć	19	31	23	27	318

Tabela 3. Co, Pana(i) zdaniem, stanowi największą przeszkodę w prywatyzowaniu polskiej gospodarki? Proszę wskazać nie więcej niż trzy możliwości. 1 - zła przepisy prawne; 2 - zła sytuacja ekonomiczna przedsiębiorstw; 3 - nieskuteczność administracji rządowej; 4 - brak zainteresowania prywatyzacją ze strony rządu; 5 - brak środków finansowych ewentualnych nabywców polskich; 6 - inne odpowiedzi (%)

	1	2	3	4	5	6	Liczba osób
Ogółem	44	41	22	12	47	82	1205
Płeć							
Mężczyźni	50	42	26	12	48	79	562
Kobiety	40	39	19	13	46	84	643
Wiek							
do 24 lat	51	49	23	16	52	77	158
25-34	50	46	23	10	54	78	199
35-44	47	46	24	15	50	78	285
45-54	46	43	26	11	48	84	192
55-64	38	34	20	12	42	83	195
65 lat i więcej	28	24	13	9	32	95	167
Miejsce zamieszkania							
Wieś	37	38	18	13	46	82	468
Miasto do 20 tys.	43	44	18	10	38	94	130
od 21 do 100 tys.	50	43	23	15	49	76	235
101-500 tys.	51	39	29	12	50	83	243
501 tys. i więcej mieszk.	48	45	29	10	52	75	130
Region							
Północny	49	43	22	16	55	76	155
Zachodni	48	49	19	9	36	89	117
Środkowozachodni	48	48	21	7	52	80	176
Środkowy	41	40	23	10	49	75	196
Wschodni	41	30	20	11	48	83	167
Południowo-wschodni	39	40	19	16	50	85	183
Południowo-zachodni	46	37	29	16	38	85	213
Wykształcenie							
Podstawowe	35	32	15	12	36	85	459
Zasadnicze zawodowe	46	44	23	15	50	80	319
Średnie	54	47	27	11	58	74	336
Wyższe	47	47	34	9	56	94	92
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	43	51	44	5	60	86	70
Prac. umysł. niż. szczebla	57	53	34	18	63	60	97
Pracownicy fiz.- umysł.	60	47	25	19	49	67	70
Robotnicy wykwalifikowani	54	46	21	11	48	84	136
Robotnicy niewykwalifik.	42	43	19	11	43	84	68
Rolnicy	45	36	23	11	58	65	100
Prywatni przedsiębiorcy	41	45	28	4	62	89	35
Bierni zawodowo							
Renciści i emeryci	33	32	15	12	37	93	400
Uczniowie i studenci	59	45	29	22	52	75	50
Bezrobotni	44	45	25	11	49	81	97
Gospodynie domowe i inni	46	42	15	11	40	78	80
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 750 tys. zł	42	37	23	12	45	71	172
750 tys. - 1249 tys.	47	38	18	14	43	88	274
1250 tys. - 1749 tys.	38	42	17	13	47	90	267
1750 tys. - 2249 tys.	41	43	29	14	47	72	200
2250 tys. i powyżej	54	42	27	10	53	81	268
Ocena własnych war. mater.							
Złe	44	41	21	13	42	83	533
Średnie	41	39	23	13	51	78	541
Dobre	57	43	24	7	53	90	130
Zainteresowanie polityką							
Duże	61	44	33	10	54	77	108
Średnie	53	44	26	12	52	81	499
Małe lub żadne	34	37	17	13	42	82	599
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	34	38	19	15	45	79	77
Raz w tygodniu	43	40	21	11	49	80	696
Kilka razy w roku	44	39	23	15	47	86	309
W ogóle nie uczestniczy	58	50	26	9	41	80	122
Poglądy polityczne							
Lewica	51	45	18	9	49	86	267
Centrum	46	42	28	16	50	79	363
Prawica	55	41	31	14	53	76	253
Trudno powiedzieć	28	34	13	10	39	85	318